



## Praktisko darbu krājums

# MĀCĪBU MATERIĀLS DARBAM AR ELEKTRONISKAJIEM INSTRUMENTIEM - 1.DAĻA **VINGRINĀJUMI DŽEZA GITĀRAS SPĒLĒ**

Izstrādāja Jāzepa Mediņa Rīgas Mūzikas vidusskolas skolotājs

**Elvijs Grafcovs**

RĪGA 2011

ESF projekts Nr. 2010/0110/1DP/1.2.1.1.3/09/APIA/VIAA/040

*„Atbalsts mākslas un mūzikas vidusskolu audzēkņu konkurētspējas paaugstināšanai darba tirgū”*

## Ievads

Pasaulē ir daudz mācību literatūras džeza ģitāras spēles apguvci. Dženza ģitāras spēles skolu vēsturci ir pat līdz 80 gadu veacas tradīcijas. Latvijā šī nozare ir relatīvi jauna, līdz ar to mācību literatūras apjoms latviešu valodā ir neliels.

Vingrinājumi džeza ģitāras spēlē (1. daļa) galvenais uzdevums ir izveidot efektīvu vingrinājumu un aplikatūru formu apkopojumu, ar paskaīdrojumiem latviešu valodā - *mažora gammas skankārtu*(senās skankārtas), *minora un mažora pentatoniku*, *Blues scale* un *Piecu veidu sepiakordu un to apvērsumu* apguvei un audzēkņu apmācīšanai šo gammu un akordu pielietojumam praksē.

Krājums paredzēts mūzikas vidusskolu džeza nodaļas, ģitāras specialitātes audzēkņiem kā papildus materiāls mācību programmas apgušanai, kuram nepieciešami pedagoga un mūzikas ierakstu ilustrēti piemēri.

Šajā mācību materiālā iekļautās tēmas ir ļoti plašas un tās noteikti vajadzētu papildināt ar dažādu citu mācību materiālu apguvi, taču šī darba mērķis ir izveidot efektīvu tēmu sakopojumu, kuram papildus tiek apgūti dažādi citi mācību līdzekļi(skatīt izmatotajā un ieteicamajā literatūrā un ieteicamo mūzikas ierakstu sarakstā), kā arī nepieciešami pedagoga ilustrēti piemēri ar praksē bieži sastopamiem skaņdarbiem. Šis darbs ir kā viens no pirmajiem soļiem izveidot kvalitatīvus džeza ģitāras apguves materiālus latviešu valodā.

Darbā aprakstūtas un ar piemēriem ilustrētas vairākas džeza ģitāras spēles pamata tēmas, šo darbu nekadā veidā nevajadzētu uztvert kā džeza ģitāras speles visu iespējamo jautājumu un tēmu apskatu, bet drīzāk kā vairāku svarīgu džeza ģitāras spēles tēmu apkopojumu un ievadu šajās tēmās.

Krājumā tiks apskatīti:

Izskaidrots vienkāršs blūza formas piemērs ar izrakstītām divām ģitāras partijām.

*Minora un mažora pentatonikas*, kā arī *Blues scale*(blūza gamma) – to pozicijas uz ģitāras grifa, vingrinājumi to apguvei, pentatoniku pielietojums blūza formā un vienkāršās akordu secībās.

*Piecu veidu septakordi*(maj7, 7, m7, m7b5 un dim7) - to apvērsumi uz ģitāras grifa, kas tiek veidotī no:

- a) no sestās stīgas,
- b) no picktās stīgas,
- c) no ceturtās stīgas.

*Mažora gammas skankārtas* – to pozicijas uz ģitāras grifa pa trīs notīm uz stīgas un vingrinājumi šo pozīciju apguvci. *Mažora gammas skankārtu* sadalījums trijās minora pentatonikās un to pielietojums.

*Pamatiznātā gammas(tonis, pustonis)* – pozicijas uz ģitāras grifa.

Vingrinājumi džeza ģitāras spēlē (1. daļa) kopējais apjoms ir 38 lpp. kas sevī iekļauj praktiskos vingrinājumus un teorētiskos paskaidrojumus, kā arī ieteicamās vingrināšanas metodes konkrētajiem vingrinājumiem.

## Saturs

<b>1. Blūza forma un piemērs.....</b>	<b>4</b>
<b>2. Mažora un minora pentatonikas.....</b>	<b>6</b>
2.1. Mažora un minora pentatoniku piecas aplikatūru formas .....	7
2.2. Blūza gamma un „Blues Run“.....	9
2.3. Imrovizācijas metode „Jautājums - Atbilde“.....	10
2.4. Pentatoniku pielietojums improvizācijā un pavadījumā.....	11
2.5. Pentatoniku pielietojums blūza formā.....	12
<b>3. Piecu veidu septakordi un to apvērsumi.....</b>	<b>13</b>
3.1. Septakordu apvērsumu pielietojums modālos skaņdarbos.....	16
3.2. Septakordu apvērsumu pielietojums akordu secībās.....	17
3.3. Piecu veidu septakordu arpeggio.....	19
<b>4. Mažora gammas skaņkārtas.....</b>	<b>21</b>
4.1. Mažora gammas skaņkārtu „cita veida pavadījums“.....	22
4.2. Mažora gammas skaņkārtas – pa trīs notīm uz stīgas .....	25
4.2.1. Mažora gammas skaņkārtas – „pa četri“ un „pa trīs“.....	27
4.2.2. Mažora gammas skaņkārtas pasāžas – „tercās“ .....	29
4.2.2. Mažora gammas skaņkārtas – „trijskaiji un septakordi“ ...	30
4.2. Mažora gammas skaņkārtu sadalījums pentatonikās.....	32
<b>5. Pamazinātā gamma.....</b>	<b>35</b>
<b>6. Ieteicamās literatūras un mūzikas ierakstu saraksts.....</b>	<b>36</b>
<b>7. Izmantotās literatūras saraksts.....</b>	<b>38</b>

# 1. Blūza forma

Blūza formu lieto dažādos mūzikas stilos – Blūzs, jazz, funk, pop, u.c.

Blūza forma parasti sastāv no 12 taktīm.

Var būt gan mažora, gan minora, gan MAJ7 (mažora septakordu) blūzs utt.

Blūzs var būt arī dažādos taktsmēros 4/4; 12/8; 6/8; 3/4 utt.

Pārsvarā gadījumu harmoniskā secība ir I uz IV atkal uz I, tad V un IV un atpakaļ uz I pakāpi (protams, dažādos mūzikas žanros akordi var tikt aizvietoti vai to secība nedaudz mainīta).

The image displays three staves of musical notation, each consisting of four measures. The top staff uses a G major chord (G7) and an F major chord (F). The middle staff uses a C major chord (C7) and a G major chord (G7). The bottom staff uses a D major chord (D7), an A major chord (A7), and a G major chord (G7). Below each measure, Roman numerals indicate the harmonic function: I, IV, IV, I for the first staff; IV, IV, I, I for the second staff; and V, IV, I, I for the third staff. The notation is in common time (indicated by '4' above the staff) and uses a treble clef.



# Blues in G - piemērs

Šajā lapā redzams blūza formas piemērs. Parādītas divas dažādas ģitāru partijas, kas var tikt spēlētas vienlaicīgi. Šāds ritmiskais zīmējums bieži sastopams Ray Charles mūzikā, kā arī tas ir pielietojams citviet.

1. ģitāras partija

4/4

G7

C7

G7

C7

G7

D7

C7

G7

2. ģitāras partija

G7

C7

G7

D7

C7

G7

© 2011 Elvijs Grafcovs  
Vincinājumi čeza ģitāras spēle 1. daļa (Blūza forma)

## Mažora pentatonika

Lai izveidotu mažora pentatoniku, no mažora gammas "izmetam" IV un VII pakāpi.

Major scale

I II III IV V VI VII VIII

Major pentatonic

I II III V VI

## Minora pentatonika

Lai izveidotu minora pentatoniku, no naturāla minora gammas "izmetam" II un VI pakāpi.

Minor scale

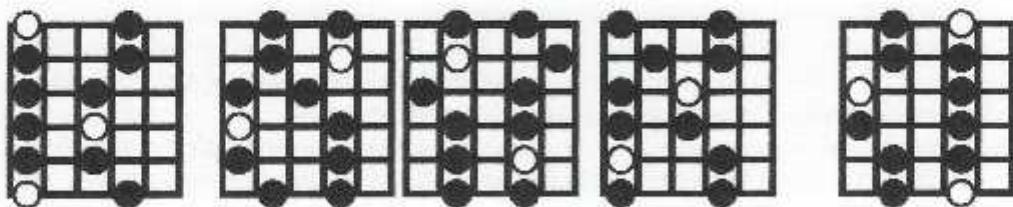
I II III IV V VI VII VIII

Minor pentatonic

I III IV V VII

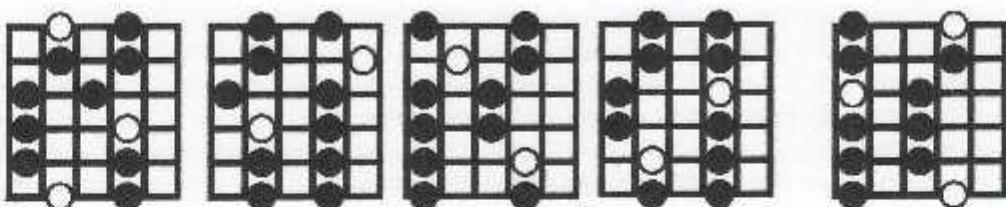
## Minora Pentatonika

A musical staff in G clef and common time (indicated by '4'). The notes are: I (open), bIII (filled), IV (open), V (filled), bVII (open), and I (open). Below the staff are Roman numerals: I, bIII, IV, V, bVII, I.



## Mažora Pentatonika

A musical staff in G clef and common time (indicated by '4'). The notes are: I (open), II (open), III (open), V (filled), VI (open), and I (open). Below the staff are Roman numerals: I, II, III, V, VI, I.



Šīs pozīcijas vajadzētu trenēties dažādās tonalitātēs, atsevišķi mažora un minora pentatonikas.

Jāapzinās katru noti ko spēlējam. Piemēram, ja spēlējam minora pentatonikas piecas pozīcijas, tad apzināties, kuru noti spēlējam - vai tā ir tonika, minora terca, kvarta, kvinta vai minora septūma. Jāapzinās, kur katrā no šīm pozicijām atrodas šīs notis.

# Piecas pentatoniku pozicijas

Šajā lapaspuse redzamas piecas mažora vai minora pentatoniku pozicijas uz ģitāras grifa, ar "pareiziem" kreisās rokas pirkstiem. Šāda veida kreisās rokas pirkstus vajadzētu ievērot spēlējot pentatonikas "taisni" uz augšu un uz leju, kā arī "pa 3", "pa 4" utt. Spēlējot pentatoniku plašos intervalos(kvintās, sekstās, utm.) pirksti kreisajā rokā mainās, kā arī lietojot "bendus"(stiepjot stīgu) vajadzētu lieto savādākas kreisās rokas pirkstus.

## 1. pozicija

Fingerings above the notes:

- 1 4 1 3 1 3 1 4 1 4 1 4 1 4 1 3 1 3 1 3 1 4 1

Fretboard diagram below:

String A: 4 4 4 4 4 4  
String B: 4 4 4 4 4 4  
String G: 4 4 4 4 4 4  
String D: 5-8 5-7 5-7 5-8 5-8 5-8 5-8 5-7 7-5 7-5 7-5 7-5 7-5 8-5

## 2. pozicija

Fingerings above the notes:

- 2 4 1 4 1 3 2 4 2 4 2 4 2 3 1 4 1 4 1 4 2

Fretboard diagram below:

String A: 2 4 1 4 1 3 2 4 2 4 2 4 2 3 1 4 1 4 1 4 2  
String B: 8-10 7-10 7-9 8-10 8-10 10-8 10-8 10-8 9-7 10-7 10-7 10-7 10-8

## 3. pozicija

Fingerings above the notes:

- 2 4 2 4 2 4 1 4 1 4 2 4 1 3 2 3 1 4 1 4 2 4 2

Fretboard diagram below:

String A: 2 4 2 4 2 4 1 4 1 4 2 4 1 3 2 3 1 4 1 4 2 4 2  
String B: 10-12 10-12 9-12 10-13 10-13 10-12 12-10 12-10 13-10 13-10 12-9 12-10 12-10 12-10

## 4. pozicija

Fingerings above the notes:

- 1 4 1 4 1 3 1 3 2 4 1 4 1 4 2 4 1 3 1 4 1 4 1

Fretboard diagram below:

String A: 1 4 1 4 1 3 1 3 2 4 1 4 1 4 2 4 1 3 1 4 1 4 1  
String B: 12-15 12-15 12-14 12-14 13-15 12-15 15-12 15-12 15-13 15-13 14-12 14-12 14-12 15-12 15-12

## 5. pozicija

Fingerings above the notes:

- 2 4 2 4 1 4 1 4 2 4 2 4 4 2 4 2 4 1 4 1 4 2 4 2

Fretboard diagram below:

String A: 2 4 2 4 1 4 1 4 2 4 2 4 4 2 4 2 4 1 4 1 4 2 4 2  
String B: 3-5 3-5 2-5 2-5 3-5 3-5 5-3 5-3 5-2 5-2 5-2 5-3 5-3 5-3

# Blūza gamma–Blues Scale

Blūza gamma ir gamma, kas sastāv no sešām notūm. Tās pamatā ir minora pentatonika, taču klāt nāk vēl viena note "blues note" bV.

blues note

The diagram illustrates the blues scale notes on a musical staff and their corresponding positions on a guitar neck. The staff shows notes 1, bIII, IV, bV, V, and bVII. Below the staff are six guitar fretboard diagrams, each with a circled 'bV' indicating the blues note position. The diagrams show various fingerings for these notes across different frets and strings.

## "Blues RUN"

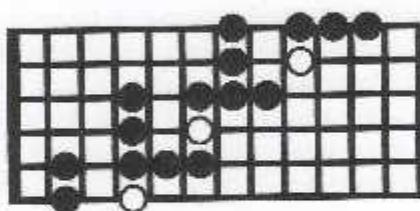
Uz ģitāras grifa līoti ērti izvedojas divas aplikatūras kurās saviesnojam vairākas blūza gammas pozicijas. Piemērā parādīta D blūza gammas aplikatūra.

### 1. piemērs "BLUES RUN 1"

Musical notation for "Blues Run 1" in G major (D blues scale). The notation shows a sequence of eighth and sixteenth notes. Below the notation is a guitar fretboard diagram showing the scale's position, with a circled 'bV' marking the blues note at the 3rd fret of the A string.

### 2. piemērs "BLUES RUN 2"

Musical notation for "Blues Run 2" in G major (D blues scale). The notation shows a sequence of eighth and sixteenth notes. Below the notation is a guitar fretboard diagram showing the scale's position, with a circled 'bV' marking the blues note at the 3rd fret of the A string.



# Jautājums - atbilde

Jautājums-atbilde darbojas:

ar pirmo frāzi uzdodot jautājumu(radot muzikālu spriedzi) ar otro frāzi to atrisinot.

Šo metodi trenējoties pašiem un arī mācot skolniekiem vajadzētu atcerēties:

1) skaidri apzināties harmoniski, ko jūs darat (ko tieši Jūs spēlēset,

kuru gammu vai arpēdžiju jūs šobrīd izmantosiet);

2) skaidri apzināties, ko Jūs spēlēset ritmiski (Vai tās būs astotaļas, ceturtaļas, trioles vai kas cits, bet konkrēti kas).

VIENMĒR VAJADZĒTU SĀKT AR VIENKĀRSĀKĀM LIETĀM, GAN RITMISKI, GAN HARMONISKI!!!

**G mol pentatonic "Jautājums-atbilde" piemērs**

"Jautājums-atbilde" piemērs, kad uz katru akordu lieto savu pentatonic

"Jautājums-atbilde" piemērs, lietojot trijskaņus un arpēdžiju

"Jautājums-atbilde" piemērs, lietojot vairākus jautājumus pēc kārtas, kā arī tehniski sarežģītāks. Šajā piemērā jautājums un atbilde nav dažādās taktīs.

"Jautājums-atbilde" piemērs, lietojot arpeggio un jonisko skankārtu.

# Pentatoniku pielietojums

Rokmūzikā un popmūzikā ģitāristi ļoti bieži lieto pentatonikas gan spēlējot solo, gan pavadījumu, dažādos veidos "izrotājot" pavadījumu ar nelielām pentatonikas frāzēm.  
Kā piemēru panemsim līdzīgu akordu secību kāda ir dziesmā "As Tears Go By".  
Šāda tipa akordu secības ir ļoti tipiskas 60-to un 70-to gadu rokam, bet bieži līdzīgas secības sastopamas arī mūsdienās popmūzikā.

Tātad šāda tipa dziesmās spēlējot solo mums pamatā ir divi veidi kā pielietot pentatonikas:

1. Mēs varam spēlēt tikai vienu pentatoniku pāri visiem dziesmas akordiem.  
Šajā gadījumā tā ir E mol pentatonika(tās pašas notis, kas G dur pentatonika), tātad varam lietot "Jautājums - atbilde", sekvences, frāzes, utt. tikai lietojot vienu pentatoniku.

A musical staff in common time (4/4). The melody consists of eighth and sixteenth notes. It starts on G, moves to A, then C, then D, then back to G, then A, then C, then D, then back to G. The notes are grouped by vertical bar lines.

2. Katru akordu apspēlēt ar attiecīgo pentatoniku, piemēram, apspēlējot G mažora akordu lietot G dur pentatoniku, apspēlējot A mažora akordu lietot A dur pentatoniku, utt.  
Šādā veidā var arī izrotāt pavadījumu. Labs piemērs ir Jimi Hendrix – Little Wing vai kāda cita no viņa balādēm, kā arī mūsdienās labs piemērs ir ģitārists John Mayer.

The musical score illustrates a guitar solo with three parts (A, B, and C) corresponding to different chords (G, A, C, D, G, A, C, D, G, D, E, G, D, G, E, C, D, C, D, G, D, D). Each part shows a melodic line with specific pentatonic scales labeled above the notes. Part A uses G major pentatonic (G, B, D, E, G), A major pentatonic (A, C, E, G, A), C major pentatonic (C, D, E, G, A), and D major pentatonic (D, F, G, B, D). Part B uses C major pentatonic (C, D, E, G, A), D major pentatonic (D, F, G, B, D), G major pentatonic (G, B, D, E, G), and E major pentatonic (E, G, B, D, E). Part C uses C major pentatonic (C, D, E, G, A), C major pentatonic (C, D, E, G, A), D major pentatonic (D, F, G, B, D), and D major pentatonic (D, F, G, B, D).

# Pentatoniku pielietojums

Tātad esam noskaidrojuši, ka vienkāršās pop un rock dziesmās pentatoniku varam pielietot:

- spēlējot atiecīgo mažora vai minora pentatoniku visas dziesmas garmuā,
- uz katru akordu nomainot uz atiecīgo pentatoniku.

a) Piemērs:

**G dur pentatonic**

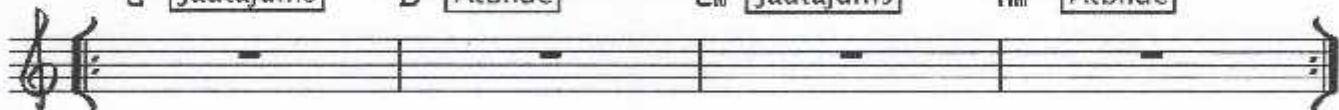


G Jautājums

D Atbilde

E<sub>m</sub> Jautājums

A<sub>m</sub> Atbilde



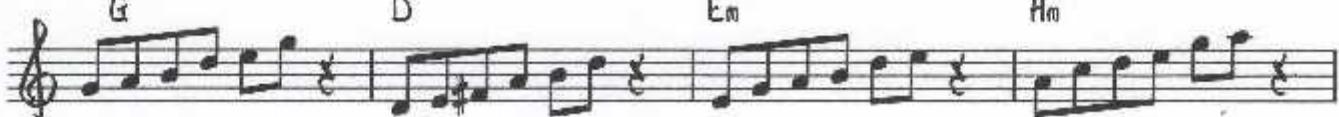
b) Piemērs:

**G dur pentatonic**

**D dur pentatonic**

**E mol pentatonic**

**A mol pentatonic**



## Pentatonika Blūzā

Blūza formā vienas no pamata divām iespējām pielietot pentatoniku ir:

1. uz visu blūza kvadrātu lietot vienu pentatoniku(ja I pakāpe ir G7 tad visur lietot G mol pent.)

Noteikti ilustrējot šo variantu ieteiktu paklausīties Stevie Ray Vaughan albumu – Texas Flood.

2. uz katru akordu mainīt stāp dur un mol pentatonikām.

Noteikti labs piemērs būtu BB King ieraksti, vai agrīnie Grant Green ieraksti.

> ABOS GADĀJUMOS LABI IZKLAUSĀS, JA PIELETOJAM "JAUTĀJUMS – ATBILDE"!!!

**G7 G mol pentatonic**

**C7**

1)

Musical notation for a blues progression. The chords are G7, D7, C7, G7, D7. The G mol pentatonic scale (G, B, D, E, G) is used throughout the progression. The notation is in common time (4/4).

**G7 G dur pentatonic uz G7 akorda**

**G mol pent. uz C7 & D7 akorda**

**C7**

2)

Musical notation for a blues progression. The chords are G7, D7, C7, G7, D7. The scale alternates between G dur pentatonic (G, A, B, D, E) and G mol pentatonic (G, B, D, E, G). The notation is in common time (4/4).



## Septakordi un to apvērsumi

Šeit parādītas aplikatūras visiem pieciem septakordu veidiem un to apvērsumiem no sestās stīgas.

Pirmajās taktīs tonika (šajā gadījumā do) atrodas uz 6. stīgas, VII akorda pakāpe uz 4. stīgas, III uz 3. stīgas un attiecīgi V akorda pakāpe uz 2. stīgas.

Otrajās taktīs basā uz 6. stīgas atrodas akorda III pakāpe, tonika uz 4. stīgas, V uz 3. stīgas un attiecīgi VII akorda pakāpe uz 2. stīgas.

Trešajās taktīs basā uz 6. stīgas atrodas akorda V pakāpe, III akorda pakāpe uz 4. stīgas, VII uz 3. stīgas un attiecīgi tonika uz 2. stīgas.

Ceturtais taktīs basā uz 6. stīgas atrodas akorda VII pakāpe, V akorda pakāpe uz 4. stīgas, tonika uz 3. stīgas attiecīgi III akorda pakāpe uz 2. stīgas.

Cmaj7

Guitar tablature showing four chords in C major 7th (Cmaj7) position. The strings are labeled from bottom to top: E, B, G, D, A, F#.

- Chord 1:** E (open), B (open), G (open), D (open), A (open), F# (open)
- Chord 2:** E (open), B (open), G (open), D (open), A (12), F# (12)
- Chord 3:** E (12), B (12), G (1), D (2), A (2), F# (5)
- Chord 4:** E (12), B (12), G (5), D (5), A (3), F# (7)

C7

Guitar tablature showing four chords in C7 position. The strings are labeled from bottom to top: E, B, G, D, A, F#.

- Chord 1:** E (open), B (open), G (open), D (open), A (open), F# (open)
- Chord 2:** E (open), B (open), G (open), D (open), A (12), F# (12)
- Chord 3:** E (12), B (12), G (1), D (2), A (2), F# (5)
- Chord 4:** E (12), B (12), G (5), D (5), A (3), F# (6)

Cm7

Guitar tablature showing four chords in C minor 7th (Cm7) position. The strings are labeled from bottom to top: E, B, G, D, A, F#.

- Chord 1:** E (open), B (open), G (open), D (open), A (open), F# (open)
- Chord 2:** E (open), B (open), G (open), D (open), A (11), F# (11)
- Chord 3:** E (11), B (10), G (1), D (2), A (2), F# (5)
- Chord 4:** E (11), B (10), G (3), D (1), A (3), F# (6)

Cm7b5

Guitar tablature showing four chords in C minor 7th flat 5 (Cm7b5) position. The strings are labeled from bottom to top: E, B, G, D, A, F#.

- Chord 1:** E (open), B (open), G (open), D (open), A (open), F# (open)
- Chord 2:** E (open), B (open), G (open), D (open), A (11), F# (11)
- Chord 3:** E (11), B (10), G (1), D (2), A (2), F# (5)
- Chord 4:** E (11), B (10), G (2), D (1), A (3), F# (6)

Cdim7

Jāatzīmē ka dim7 akorda apvērsumu aplikatūra nerainās. Tās virzās pa mazu tercu uz agušu vai uz leju.

Guitar tablature showing four chords in C diminished 7th (Cdim7) position. The strings are labeled from bottom to top: E, B, G, D, A, F#.

- Chord 1:** E (open), B (open), G (open), D (open), A (open), F# (open)
- Chord 2:** E (open), B (open), G (open), D (open), A (11), F# (11)
- Chord 3:** E (11), B (10), G (1), D (2), A (2), F# (5)
- Chord 4:** E (11), B (10), G (2), D (1), A (3), F# (5)

Šeit parādītas aplikatūras visiem pieciem septakordu veidiem un to apvērsumiem no piektās stīgas.

Pirmajās taktīs tonika(šaja gadījuma do) atrodas uz 5. stīgas, V akorda pakāpe uz 4. stīgas, VII uz 3. stīgas un attiecīgi III akorda pakāpe uz 2. stīgas.

Otrajās taktīs basā uz 5. stīgas atrodas akorda III pakāpe, VII akorda pakāpe uz 4. stīgas, tonika uz 3. stīgas un attiecīgi V akorda pakāpe uz 2. stīgas.

Trešajās taktīs basā uz 5. stīgas atrodas akorda V pakāpe, tonika uz 4. stīgas, III uz 3. stīgas un attiecīgi VII akorda pakāpe uz 2. stīgas.

Ceturtais taktīs basā uz 5. stīgas atrodas akorda VII pakāpe, III akorda pakāpe uz 4. stīgas, V uz 3. stīgas un attiecīgi tonika uz 2. stīgas.

Cmaj7

Guitar tablature for C major 7 chord. The first position has fingers 4, 3, 2, 1 on strings 4, 3, 2, 1 respectively. The second position has fingers 4, 3, 2, 1 on strings 4, 3, 2, 1. The third position has fingers 1, 4, 5, 4 on strings 1, 4, 5, 4. The fourth position has fingers 1, 4, 5, 4 on strings 1, 4, 5, 4.

C7

Guitar tablature for C7 chord. The first position has fingers 4, 3, 2, 1 on strings 4, 3, 2, 1 respectively. The second position has fingers 4, 3, 2, 1 on strings 4, 3, 2, 1. The third position has fingers 5, 4, 3, 2 on strings 5, 4, 3, 2. The fourth position has fingers 5, 4, 3, 2 on strings 5, 4, 3, 2.

Cm7

Guitar tablature for C minor 7 chord. The first position has fingers 4, 3, 2, 1 on strings 4, 3, 2, 1 respectively. The second position has fingers 4, 3, 2, 1 on strings 4, 3, 2, 1. The third position has fingers 4, 3, 2, 1 on strings 4, 3, 2, 1. The fourth position has fingers 5, 4, 3, 2 on strings 5, 4, 3, 2.

Cm7b5

Guitar tablature for C minor 7 flat 5 chord. The first position has fingers 4, 3, 2, 1 on strings 4, 3, 2, 1 respectively. The second position has fingers 4, 3, 2, 1 on strings 4, 3, 2, 1. The third position has fingers 4, 3, 2, 1 on strings 4, 3, 2, 1. The fourth position has fingers 5, 4, 3, 2 on strings 5, 4, 3, 2.

Cdim7 Jāatzīmē ka dim7 akorda apvērsumu aplikatūra nemainās. Tās virzās pa mazu tercu uz agušu vai uz leju.

Guitar tablature for C diminished 7 chord. The first position has fingers 4, 3, 2, 1 on strings 4, 3, 2, 1 respectively. The second position has fingers 4, 3, 2, 1 on strings 4, 3, 2, 1. The third position has fingers 4, 3, 2, 1 on strings 4, 3, 2, 1. The fourth position has fingers 5, 4, 3, 2 on strings 5, 4, 3, 2.



Šeit parādītas aplikatūras visiem pieciem septakordu veidiem un to apvērsumiem no ceturtās stīgas.

Pirmajās taktīs tonika (šaja gadījuma do) atrodas uz 4. stīgas, V akorda pakāpe uz 3. stīgas, VII uz 2. stīgas un attiecīgi III akorda pakāpe uz 1. stīgas.

Otrajās taktīs basā uz 4. stīgas atrodas akorda III pakāpe, VII akorda pakāpe uz 3. stīgas, tonika uz 2. stīgas un attiecīgi V akorda pakāpe uz 1. stīgas.

Trešajās taktīs basā uz 4. stīgas atrodas akorda V pakāpe, tonika uz 3. stīgas, III uz 2. stīgas un attiecīgi VII akorda pakāpe uz 1. stīgas.

Ceturtais taktīs basā uz 4. stīgas atrodas akorda VII pakāpe, III akorda pakāpe uz 3. stīgas, V uz 2. stīgas un attiecīgi tonika uz 1. stīgas.

Cmaj7

Guitar tab for C major 7 chord. The tab shows four fretting patterns across the six strings (E, B, G, D, A, E). The first pattern has an open E string. The second pattern has an open B string. The third pattern has an open G string. The fourth pattern has an open D string. Fingerings are indicated above the strings: 0, 0, 0, 0, 0, 0; 12, 3, 7, 8, 9, 10; 12, 3, 7, 8, 9, 10; 12, 3, 7, 8, 9, 10.

C7

Guitar tab for C7 chord. The tab shows four fretting patterns across the six strings (E, B, G, D, A, E). The first pattern has an open E string. The second pattern has an open B string. The third pattern has an open G string. The fourth pattern has an open D string. Fingerings are indicated above the strings: 0, 0, 0, 0, 0, 0; 12, 3, 7, 8, 9, 10; 12, 3, 7, 8, 9, 10; 12, 3, 7, 8, 9, 10.

Cm7

Guitar tab for C minor 7 chord. The tab shows four fretting patterns across the six strings (E, B, G, D, A, E). The first pattern has an open E string. The second pattern has an open B string. The third pattern has an open G string. The fourth pattern has an open D string. Fingerings are indicated above the strings: 0, 0, 0, 0, 0, 0; 11, 3, 6, 4, 5, 10; 11, 3, 6, 4, 5, 10; 11, 3, 6, 4, 5, 10.

Cm7b5

Guitar tab for C minor 7 flat 5 chord. The tab shows four fretting patterns across the six strings (E, B, G, D, A, E). The first pattern has an open E string. The second pattern has an open B string. The third pattern has an open G string. The fourth pattern has an open D string. Fingerings are indicated above the strings: 0, 0, 0, 0, 0, 0; 11, 2, 6, 4, 5, 10; 11, 2, 6, 4, 5, 10; 11, 2, 6, 4, 5, 10.

Cdim7 jāatzīmē kā dim7 akorda apvērsumu aplikatūra nemainīgs. Tās virzās pa mazu tercu uz agušu vai uz leju.

Guitar tab for C dim7 chord. The tab shows four fretting patterns across the six strings (E, B, G, D, A, E). The first pattern has an open E string. The second pattern has an open B string. The third pattern has an open G string. The fourth pattern has an open D string. Fingerings are indicated above the strings: 0, 0, 0, 0, 0, 0; 11, 2, 5, 4, 5, 10; 11, 2, 5, 4, 5, 10; 11, 2, 5, 4, 5, 10.

## Septakordu apvērsumu pielietojums modālos skaņdarbos

Kāpēc lietot šos septakordu veidus?

"Parastajos" akordos uz gitaras mēs uzreiz spēlējam sešas notis. Tātad atkārtojam kādu no četrām septakorda notīm divas vai trīs reizes, bet ja ansamblī ir bass, bungas, kāds solists (saksafons, trompete, balss utt) un vēl kāds harmonisks instruments (klavieres, gitarā, vibrafons utt), kur katrs no šiem instrumentiem tajā pašā momentā spēlē arī kādu no atiecīgā septakorda notīm, rodas joti biezs, nepatīkam skanējums. Mums būtu jāspēlē loti klusi, lai neradītu šo "putru". Svarīgi atzīmēt, ka "parastie" akordi nav nepareizi vai kā citādi "sliktāki" par šīm aplikatūru formām, taču noteiktos mūzikas žanros ieteicams lietot šāda tipa aokordu aplikatūras.

Piemērā redzams "parastais" akords G7, kurā redzams, ka mēs atkārtojam toniku un tercu divas reizes. Šī akorda vietā blūzā, džeza vai fankā ieteicams lietot kādu no G7 aplikaturām, kur mēs katru akorda skanu spēlējam tikai vienu reizi.

Labs veids, ka atrāk apgūt šos apversumus ir panemt kādu modalu skaņdarbu, piemēram, "Jean Pierre", "So What" utm. un tos ar kopā ar kādu spēlēt. Kāmēr viens spēlē solo vai melodiju, tīkmēr otrs pavadījumā lietot attiecīgos septakordu apvērsumus.

Piemērā redzmas četru takušu pavadījums G7, lietojot šī akorda apvērsumus uz visiām trīs stīgu kombinācijām:

Šajā piemērā redzams G7 un tā apvērsumi uz visām stīgu kombinācijām, sākumā labāk lietot tikai vienas no kombinācijām, piemēram sākt ar:

- 1) septakordu un tā apvērsumu no sestās stīgas;
- 2) tad septakordu un tā apvērsumu no piektās stīgas;
- 3) tad septakordu un tā apvērsumu no ceturtās stīgas;
- 4) tad miiksēt septakorda un tā apvērsumu no sestās un piektās stīgas;
- 5) tad miiksēt septakorda un tā apvērsumu no piektās un ceturtās stīgas;
- 6) un tikai tad miiksēt visus septakorda un tā apvērsumus.

Iepriekš bija redzams kopā ir piecu veidu septakordi, tā kā ir ko "pacīnīties".

Taču paralēli vajadzētu arī trenēties šo akordu aplikatūru pielietojumu dažādās akordu secībās.

Šeit redzmi daži piemēri, septakordu apvērsumu pielietojumam, apsēlējot Do mažora II V I.  
Patstāvīgi vajadzētu atrast pārējās akordu apvērsumu kombinācijas(uz katra no stīgu komplektiem)  
trenēties tās un pielietot praksē.

1. piemērā lietojam septakordu apvērsumus no ceturtās stīgas.

Guitar tablature showing three chords: Dm7, G7, and Cmaj7. The strings are numbered 6 (low E) at the bottom and 1 (high E) at the top. The first measure shows Dm7 with fingers 4, 3, 2, 1 on strings 6, 5, 4, 3 respectively. The second measure shows G7 with fingers 5, 4, 3, 2 on strings 6, 5, 4, 3. The third measure shows Cmaj7 with fingers 5, 4, 3, 2 on strings 6, 5, 4, 3. The fourth measure shows G7 again with fingers 5, 4, 3, 2 on strings 6, 5, 4, 3.

2. piemērā lietojam septakordu apvērsumus no piektās stīgas.

Guitar tablature showing three chords: Dm7, G7, and Cmaj7. The strings are numbered 6 (low E) at the bottom and 1 (high E) at the top. The first measure shows Dm7 with fingers 10, 10, 10 on strings 6, 5, 4. The second measure shows G7 with fingers 9, 9, 8, 8 on strings 6, 5, 4, 3. The third measure shows Cmaj7 with fingers 10, 10, 10 on strings 6, 5, 4. The fourth measure shows G7 again with fingers 10, 10, 10 on strings 6, 5, 4.

3. piemērā lietojam septakordu apvērsumus no sestās stīgas.

Guitar tablature showing three chords: Dm7, G7, and Cmaj7. The strings are numbered 6 (low E) at the bottom and 1 (high E) at the top. The first measure shows Dm7 with fingers 13, 13, 13 on strings 6, 5, 4. The second measure shows G7 with fingers 12, 12, 12 on strings 6, 5, 4. The third measure shows Cmaj7 with fingers 10, 10, 10 on strings 6, 5, 4. The fourth measure shows G7 again with fingers 10, 10, 10 on strings 6, 5, 4.

4. piemērā kombinējam septakordu apvērsumus sestās un piektās stīgas.

Guitar tablature showing three chords: Dm7, G7, and Cmaj7. The strings are numbered 6 (low E) at the bottom and 1 (high E) at the top. The first measure shows Dm7 with fingers 13, 10, 10 on strings 6, 5, 4. The second measure shows G7 with fingers 8, 6, 6 on strings 6, 5, 4. The third measure shows Cmaj7 with fingers 5, 5, 5 on strings 6, 5, 4. The fourth measure shows G7 again with fingers 10, 10, 10 on strings 6, 5, 4.



Kā redzams tikai lietojot septakordu apvērsumus, jau ir bezgalīgi daudz iespēju padarīt interesantāku pavadījumu vai solo uz ģitāras. No tā nevajadzētu baidīties, bet pamazām apvērsumus iemācīties un lietot praksē. Tie automotiski klūs par vienu no jūsu izteiksmes līdzekļiem.

Loti labs treniņš ir paņemt kādu labi zināmu, vienkāršu džeza "standartu", piemēram, "There will never be another You", "Fly Me to the moon", "Blue Bossa" utm. un izdomāt katram no šiem standartiem vismaz 4 pavadījumu veidus, kuros lietot šos septakordu apvērsumus (līdzīgi kā piemērā ar Do mažora II V I, vienu varaiantu uz katru stīgu kombinācijām un vlenu kombinējot visas stīgu kobiņācijas).

Svarīgi atcerēties, ka "labi" skan kobiņācijas, kur uz kādas no stīgām mēs veidojam melodiju. Visuztveramāk cilvēka ausij melodija ir augšējā bals, tāpēc ieteicams sākumā izvēloties akordus labai balsvedībai vadīties un meklēt melodiju akorda augšējā balsi.

Kā 1. piemērā (Do mažora II V I) melodija ir uz pirmās stīgas:

Tā pat arī var redzēt pārējos Do mažora II V I piemēros, septakordu apvērsumi ir "netālu" viens no otru.

Protams ir iespējami arī "lecieni" un tos arī vajadzētu trenēties. Taču, ja mēs visu laiku pavadījumā lietotu "lecienus" mēs radītu diskomforta sajūtu solistam, ja mēs esam solo bals tie skan labi.

© 2011 Elvijs Grafcovs  
Vingrinājumi džeza ģitaras spēlei I. daļa (Septakordi un to apvērsumi)

# Arpeggio

Piecu veidu septakordu arpedžiji

Uz ģitāras grifa ir joti daudz aplikatūru veidi, kā spelet septakordu arpedžijus.

Apskatīsim četras aplikatūru formas (pa visām sešām stīgām) katram septakordu veidam. Šīs formas vizuāli viegli saskatit un sasaitit ar septakordu apvērsumu aplikatūrām.

1. Maj septakorda četras arpedžija aplikatūras formas:

The image shows four separate guitar fretboard diagrams, each with a different finger placement pattern for playing a major seventh chord arpeggio. The diagrams are arranged horizontally, corresponding to the four forms mentioned in the text above. Each diagram shows a six-string guitar neck with fingers numbered 1 through 4 indicating which fret to press on each string.

2. Dominant septakorda četras arpedžija aplikatūras formas:

The image shows four separate guitar fretboard diagrams, each with a different finger placement pattern for playing a dominant seventh chord arpeggio. The diagrams are arranged horizontally, corresponding to the four forms mentioned in the text above. Each diagram shows a six-string guitar neck with fingers numbered 1 through 4 indicating which fret to press on each string.

3. Minora septakorda četras arpedžija aplikatūras formas:

The image shows four separate guitar fretboard diagrams, each with a different finger placement pattern for playing a minor seventh chord arpeggio. The diagrams are arranged horizontally, corresponding to the four forms mentioned in the text above. Each diagram shows a six-string guitar neck with fingers numbered 1 through 4 indicating which fret to press on each string.

4. Puspamazinātā minora septakorda četras arpedžija aplikatūras formas:

The top part shows a musical staff with a treble clef, a key signature of one sharp (F#), and a common time signature (4/4). Below the staff are four sets of guitar fretboard diagrams. Each diagram shows a different finger position on the strings, with numbers indicating which string to play. The diagrams correspond to the notes A, C, E, and G on the staff.

5. Pamazinātā septakorda četras arpedžija aplikatūras formas  
(pamazinātā septakorda aplikatūra virzās pa mazu tercu uz augšu vai leju pa ģitāras grifu,  
taču pirkstu kombinācija nemainās):

The top part shows a musical staff with a treble clef, a key signature of one sharp (F#), and a common time signature (4/4). Below the staff are two rows of guitar fretboard diagrams. Each row contains four diagrams, each showing a different finger position on the strings, corresponding to the notes A, C, E, and G on the staff. The diagrams illustrate various fingerings for the same chord shape, moving up or down the neck of the guitar.

# Mažora gammas skaņkārtas

Mažora gammas skaņkārtas ar vairākiem akordu piemēriem, kurus ar tām var apspēlēt. Šī tēma ir apskatīta neskaitāmās džeza mūzikas teorijas un ģitāras spēles grāmatās, mans mērķis ir tikai neliels ieskats, lai varētu turpinātu nākamo tēmu.

Daži akordu piemēri, kurus var apspēlēt ar C Ionian

C Ionian

C

Cmaj7

C6

C(ABD9)

Cmaj9



Daži akordu piemēri, kurus var apspēlēt ar C Dorian

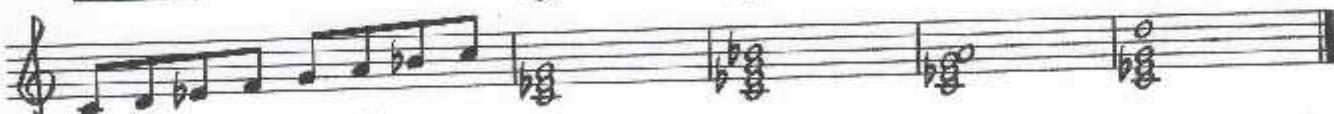
C Dorian

Cm

Cm7

Cm6

Cm9



Daži akordu piemēri, kurus var apspēlēt C Phrygian

C Phrygian

Cm

Cm7

Cm11



Daži akordu piemēri, kurus var apspēlēt C Lydian

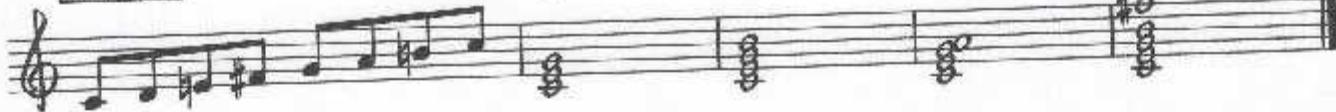
C Lydian

C

Cmaj7

C6

Cmaj7(\$11)



Daži akordu piemēri, kurus var apspēlēt C Mixolydian

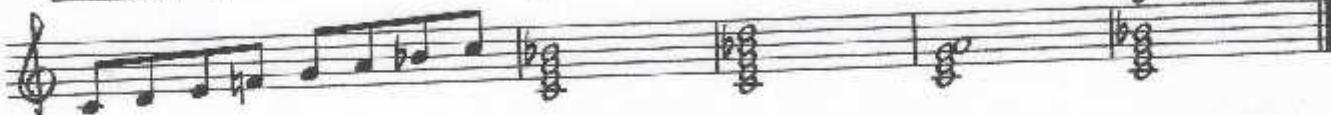
C Mixolydian

C7

C9

C6

C13



Daži akordu piemēri, kurus var apspēlēt C Aeolian

C Aeolian

Cm

Cm7

Cm11



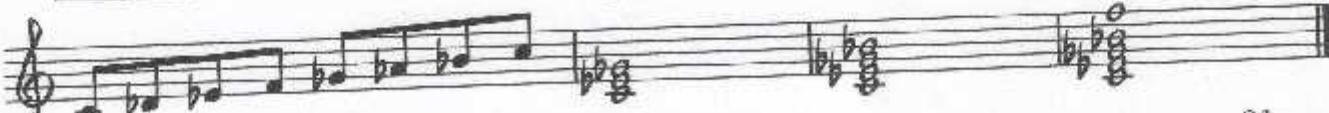
Daži akordu piemēri, kurus var apspēlēt C Locrian

C Locrian

C0

C#7

C#11



# Mažora gammas skaņkārtu cita veida pavadijums

Lai labāk dzirdētu katras senās toņkārtas skanējumu varam lietot pavadijumu, kurš to labi izcels un ilustrēs.

Handwritten musical staff showing notes C, Dm, Em, F, G, Am, Bø on a treble clef staff. The notes are written vertically above the staff, with vertical arrows pointing down to the staff itself.

Handwritten musical staff showing notes F/C, G/C, Dm7, G/D on a treble clef staff. The notes are written vertically above the staff, with vertical arrows pointing down to the staff itself.

Handwritten musical staff showing notes F/E, Em7, F, G/F on a treble clef staff. The notes are written vertically above the staff, with vertical arrows pointing down to the staff itself.

Handwritten musical staff showing notes F/G, G, F/A, G/A on a treble clef staff. The notes are written vertically above the staff, with vertical arrows pointing down to the staff itself.

Handwritten musical staff showing notes F/B, G/B on a treble clef staff. The notes are written vertically above the staff, with vertical arrows pointing down to the staff itself.



# Pavadījums uz Ģitāras

C Ionian

F/C G/C(Cmaj9) F/C G/C(Cmaj9) F/C G/C(Cmaj9)

Dm7(G/D) G/D(Em7/D) Dm7(G/D) G/D(Em7/D) Dm7(G/D) G/D(Em7/D)

E Phrygian

Em7(G/E) F/E Em7(G/E) F/E Em7(G/E) F/E

F Lydian

F Fmaj9#11(G/F) F Fmaj9#11(G/F) F G/C



## G Mixolydian

G F/G(G9sus4) G Dm7 G F/C(G9sus4)

Fretboard diagram for G Mixolydian mode:

	3	1	1	8	6	6	12	10	10
1	3	2	2	9	2	2	12	10	10
2	4	5	3	10	5	5	10	10	10
B	5	3	3						
	3	3	3						

## A Aeolian

F/A(Amb6) G/A(A9sus4) F/A(Amb6) Em7 F/A(Amb6) G/A(A9sus4)

Fretboard diagram for A Aeolian mode:

	6	3	3	10	8	8	13	12	12
1	6	4	4	10	9	9	14	12	12
2	5	5	5	12	7	7	15	12	12
B	5	5	5				12	12	12
	5	5	5						

## B Locrian

F/B G/B F/B G/B F/B G/B

Fretboard diagram for B Locrian mode:

	1	3	3	6	8	6	10	12	12
1	1	4	4	5	8	5	10	12	12
2	3	5	5	7	9	7	10	12	12
B	2	2	2	7	7	7	14	14	14
	2	2	2						

Šāda veida akordi (pavadījumā vai melodijā) ir ļoti populāri džeza mūzikā.

Spilgts piemērs ir skandarbs "So What" (M.Davis).

Šāda tipa akordi bija ļoti populāri 80-to un 90-to gadu fusion mūzikā.

Ģitāristu Pat Metheny un John Abercrombie skandarbos šajā laikā, šāda veida akordi ir ļoti bieži sastopami.

Labs piemērs ir Pat Metheny albums - We Live Here(1994).

# Mažora gammas skaņkārtas - pa trīs notīm uz stīgas

Uz gitaras bieži lieto aplikatūras pa trīs notīm uz stīgas.  
Šāda viedā aplikatūrās tiek lietoti "pirkstu stiepieni", kas sākumā var likties neērti,  
taču pēc kāda laika treniņa šīs aplikatūras klūst ļoti ērtas.

Piemērā ir parādītas Re doriskās skankārtas septīnas aplikatūras formas pa trīs notīm uz stīgas.  
Svarīgi ir atcerēties, trenēties dažādās tonalitātēs, piemēram, katru dienu izvēlēties citu tonalitāti,  
kurā trenēties visas septīnas aplikatūras formas.

Musical notation for the first mode of the minor gamma scale (Re dorian) on three strings. The notation consists of two staves: a treble clef staff above and a bass staff below. The treble staff shows eighth-note patterns. The bass staff shows fingerings for three-note chords (triflages) on the E, A, and D strings. The first measure shows a triflage on the E string (1-3-5). The second measure shows a triflage on the A string (2-3-5) followed by a single note (5). The third measure shows a triflage on the D string (3-5-6) followed by a single note (3). The fourth measure shows a triflage on the E string (5-7).

Musical notation for the second mode of the minor gamma scale (F major) on three strings. The notation consists of two staves: a treble clef staff above and a bass staff below. The treble staff shows eighth-note patterns. The bass staff shows fingerings for three-note chords (triflages) on the E, A, and D strings. The first measure shows a triflage on the E string (3-5-7). The second measure shows a triflage on the A string (3-5-7) followed by a single note (7). The third measure shows a triflage on the D string (4-5-7) followed by a single note (5). The fourth measure shows a triflage on the E string (5-6-8) followed by a single note (5). The fifth measure shows a triflage on the A string (7-8).

Musical notation for the third mode of the minor gamma scale (D major) on three strings. The notation consists of two staves: a treble clef staff above and a bass staff below. The treble staff shows eighth-note patterns. The bass staff shows fingerings for three-note chords (triflages) on the E, A, and D strings. The first measure shows a triflage on the E string (5-7-8). The second measure shows a triflage on the A string (5-7-8) followed by a single note (5). The third measure shows a triflage on the D string (9-5-7-9) followed by a single note (6). The fourth measure shows a triflage on the E string (6-8-10) followed by a single note (7). The fifth measure shows a triflage on the A string (8-10).

Musical notation for the fourth mode of the minor gamma scale (B major) on three strings. The notation consists of two staves: a treble clef staff above and a bass staff below. The treble staff shows eighth-note patterns. The bass staff shows fingerings for three-note chords (triflages) on the E, A, and D strings. The first measure shows a triflage on the E string (7-8-10). The second measure shows a triflage on the A string (7-8-10) followed by a single note (7). The third measure shows a triflage on the D string (10-7-9-10) followed by a single note (8). The fourth measure shows a triflage on the E string (8-10-12) followed by a single note (10). The fifth measure shows a triflage on the A string (10-12).

The image shows three staves of musical notation for guitar, each representing a different church mode. The notation consists of a treble clef, a common time signature, and a six-string guitar neck. Above the strings, there are vertical bar lines indicating measure boundaries. Below the strings, specific fret positions are marked with numbers. The first staff shows a pattern starting at the 8th fret of the 6th string, followed by 10-12, 9-10, 12, 9-10-12, 10-12-13, and 12-13. The second staff shows a pattern starting at the 10-12-13 frets, followed by 10-12-14, 14, 10-12-14, 12-13-15, and 13-15. The third staff shows a pattern starting at the 12-13-15 frets, followed by 12-14-15, 15, 12-14-16, 13-15-17, and 13-15-17.

Aplikatūras pa trīs notīm uz stīgas ir ļoti ērtas spēlējot dažādas pasāžas.  
 Šajās lapās redzamos piemērus vajadzētu trenēties visās tonalitātēs (kopā 12) un visās septiņās pozicijās!!!

1. Piemērs "pa 4 uz augšu - uz augšu".

2. Piemērs "pa 4 uz augšu - uz leju".

3. Piemērs "pa 4 uz leju – uz augšu".

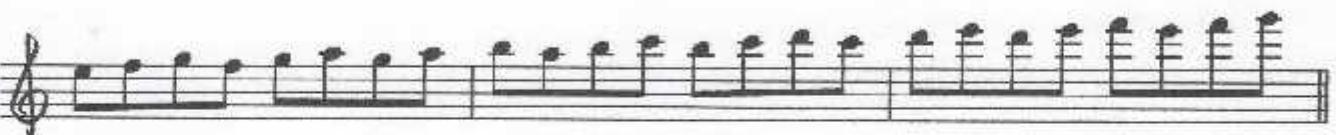


4. Piemērs "pa 4 uz leju – uz leju".



5. Piemērs "pa 3 uz augšu – uz augšu".

Spēlējot astotdalas(sešpadsmitdalas) un grupējot tās pa trīs(pozicijās pa 3 notīm uz stīgas) veidojas dažādas ritmiskās sakarības. Šajā gadījumā katrā trešajā taktā mēs atkal esam uz pirmā takts sitiena un sākas mūsu iterācija no jauna. Šo piemēru trenējoties vajadzētu sākumā skaitīt līdzī skali līdz četri.



6. Piemērs "pa 3 uz leju – uz leju".



Loti svarīgi ir arī trenēties gammas dažādos intervālos(tercās, kvarās, kvintās utt.)

Bieži improvizācijās dzirdamas dažādas pasāžas tercās.

Šajā lapaspusē apskatīsim trīs dažādus veidus, kā varam trenēties D dorisko gammu tercās (izmantojot šo pašu aplikatūru 3 notis uz stīgas).

Svarīgi atcerēties, ka katru no šiem veidiem jātrenējās visās septiņās pozicijās!!!

1. variants. "Tercās uz augšu" un "Tercās uz leju"

2. variants. "Tercu uz augšu – tercu uz leju"

3. variants. "Tercu uz leju – tercu uz augšu"

© 2011 Elvijs Grafcovs  
Vingrinājumi džaza ķīmē sociē 1. daļi (Church modes 3 notes per string)

Svarīgi arī ir trenēties gammas, veidojot dažadus akordus un kombinējot vairākus intervālus pēc kārtas.

Arī šajā lapaspusē apskatīsim D dorisko gammu.

KATRU PIEMĒRУ VAJADZĒTU TRENĒTIES VISĀS SEPTINĀS POZICIJĀS.

1. variants. Veidojot trijskni no katras nots "uz augšu".



2. variants. Veidojot trijskni no katras nots "uz leju".



3. variants. Veidojot trijskni no katras nots "uz augšu" un nākošo "uz leju" no nākošās nots.



4. variants. Veidojot trijskni no katras nots "uz leju" un nākošo "uz augšu" no nākošās nots.



5. variants. Veidojot septakordu no katras nots "uz augšu" un nākošo "uz leju" no nākošās nots.



6. variants. Veidojot septakordu no katras nots "uz leju" un nākošo "uz augšu" no nākošās nots.



#### SVARĪGI ATCERETIES TRENĒJOTIES VISAS ŠIS PASĀŽAS:

1. Piemēros parādīta tikai Doriskā skankārta(Re doriskā) vēl ir sešas skankārtas, kurās vajadzētu visas šis pasāžas trenēties.

2. Piemēros attēlota tikai viena pozīcija no septiņam. Katru piemēru vajadzētu trenēties visās septiņas pozīcijās. Labāk iemācīties vienu pasāžu LABI visās pozīcijās, nekā visas pasāžas vienā pozīcijā.

3. Piemēros attēlota tikai viena tonalitāte(C dur), mūzikā ir vē 11 tonalitātes. Ieteicams katru dienu, nedēļu(vai kādus citu laika periodu, atkarībā no mūzikā līmeņa) mainīt tonalitātes. Piemēram vienu dienu D dorisko "X" pasāžu, otru dienu G dorisko "X" pasāžu, tršo dienu Bb dorisko "X" pasāžu.

4. Šie nav vienīgie "pasāžu" veidi, šie ir tikai daži piemēri, vajadzētu pašiem būt radošiem un izdomāt dažādus veidus un intervālu kombinācijas kādās trenēties gammas. Jo interesantākus veidus trenēties, jo interesantākas būs Jūsu improvizācijas, bet vienmēr vajag atcerēties, SĀKT AR VIENKĀRŠĀKAM LIETĀM UN TIKAI, KAD TĀS SANĀK, KERTIES KLĀT SAREZGĪTĀKĀM.

5. Trenēties dažādos stilos(swing, even eights, trijoles) un tempos.  
NEAIZMIRST TRENĒTIES LĒNOS TEMPOS!

6. TRENINĀ IZMANTOT METRĀNOMU!!!

7. Jaunās pasāžas un frāzes pēc iespējams ātrāk izmantot praksē(mēģinājumā, koncertā, ierakstā).

# Mažora gammas skaņkārtu sadalījums pentatonikās

Visas mažora gammas skaņkārtas var sadalīt trijās minora(vai mažora) pentatonikās.

Taču praksē visizplatītākie ir mažora gammas skaņkārtas sadalījumu pentatonikās apspējējot trīs akordu tipus – Maj7,7 un m7.

Šādā veidā mūzikai bieži sadala mažora gammas skankārtas, jo tā var veidot interesantas frāzes improvizējot pāri akordu secībai vai modālam skandarbam.

Apspēlējot minora septakordu var sadalīt dorisko skaņkārtu trijās pentatonikās.

1. Piemērā sadalīsim D Dorian mode trijās pentatonikās.

1 - no Church mode tonikas veidojam minora pentatoniku(šajā gadījumā D);

2 - no Church mode otrās pakāpes veidojam minora pentatoniku(šajā gadījumā E);

3 - no Church mode piektās pakāpes veidojam minora pentatoniku(šajā gadījumā A).

**D Dorian**

Apspēlējot dominant septakordu var sadalīt miksolīdisko skankārtu trijās pentatonikās.

2. Piemērā sadalīsim D Mixolydian mode trijās pentatonikās.

1 - no Church mode sestās pakāpes veidojam minora pentatoniku(šajā gadījumā B);

2 - no Church mode otrās pakāpes veidojam minora pentatoniku(šajā gadījumā E);

3 - no Church mode piektās pakāpes veidojam minora pentatoniku(šajā gadījumā A).

**D Mixolydian**

Apspēlējot mažora septakordu var sadalīt līdisko skankārtu trijās pentatonikās.

3. Piemērā sadalīsim D Lydian mode trijās pentatonikās.

1 - no Church mode sestās pakāpes veidojam minora pentatoniku(šajā gadījumā B);

2 - no Church mode septītās pakāpes veidojam minora pentatoniku(šajā gadījumā C#);

3 - no Church mode trešās pakāpes veidojam minora pentatoniku(šajā gadījumā F#).

**D Lydian**

### **E, ESF**

Apspēlējot minora septakordu var sadalīt arī eolišķo skankārtu trijās pentatonikās. Džeza muzikā visbiežāk minora septakordu apspēlē ar dorisko skankārtu, taču iespējams, ka no dotās akordu secības izriet ka apspēlējot atiecīgo minora septakordu jālieto tieši eoliskā skankārta. Tādā gadījumā būtu labi zināt arī šīs skankārtas sadalījumu pentatonikās.

4. Piemērā sadalīsim D Aeolian mode trijās pentatonikās.

- 1 - no Church mode tonikas veidojam minora pentatoniku(šajā gadījumā D);
- 2 - no Church mode ceturtās pakāpes veidojam minora pentatoniku(šajā gadījumā G);
- 3 - no Church mode piektās pakāpes veidojam minora pentatoniku(šajā gadījumā A).

**D Aeolian**

The musical notation consists of two staves. The top staff shows a melody starting on D, with notes on D, E, F, G, A, B, C, D. The bottom staff shows the same melody starting on G, with notes on G, A, B, C, D, E, F, G. The third staff shows the melody starting on A, with notes on A, B, C, D, E, F, G, A. Arrows point from the labels to the corresponding notes in each staff.

**D mol pentatonika**      **G mol pentatonika**      **A mol pentatonika**

Tā pat kā apspēlējot minora septakordu visbiežāk no mažora gammas skankārtām lieto dorisko skankārtu, tā arī apspēlējot mažora septakordu visbiežāk no mažora gammas skankārtām lieto līdzisko skankārtu. Taču tā pat kā apspēlējot minora septakordu, arī apspēlējot mažora septakordu, dotā akordu secība mums var norādīt uz konkrētas skankārtas izmantošanu ar kuru apspēlēt mažora septakordu. Tāpēc labi būtu zināt arī kā var sadalīt Jonisko skankārtu trijās pentatonikās.

Apspēlējot mažora septakordu var sadalīt Jonisko skankārtu trijās pentatonikās.

5. Piemērā sadalīsim D Ionian mode trijās pentatonikās.

- 1 - no Church mode sestās pakāpes veidojam minora pentatoniku(šajā gadījumā B);
- 2 - no Church mode otrās pakāpes veidojam minora pentatoniku(šajā gadījumā E);
- 3 - no Church mode trešās pakāpes veidojam minora pentatoniku(šajā gadījuma F#).

**D Ionian**

The musical notation consists of two staves. The top staff shows a melody starting on D, with notes on D, E, F, G, A, B, C, D. The bottom staff shows the same melody starting on E, with notes on E, F, G, A, B, C, D, E. The third staff shows the melody starting on B, with notes on B, C, D, E, F, G, A, B. Arrows point from the labels to the corresponding notes in each staff.

**B mol pentatonika**      **E mol pentatonika**      **F# mol pentatonika**

## Ko vajadzētu atcerēties trenējoties skaņkārtu sadalījumu pentatonikās:

1. Sākumā vajadzētu trenēties atsevišķi katru mažora gammas skaņkārtas sadalījumu (ictcicams ar pavadījumu). Ictcicams sākt ar pirmajiem trīs piemēriem (dorikās, miksolīdiskās un līdiskās skaņkārtas sadalījumiem), jo šie ir visbiežāk lietojami. Eoliskās un jonikās skaņkārtas sadalījumus vajadzētu uztvert kā papildus informāciju.

2. Miksēt dažadas pentatoniku pozīcijas uz ģitāras grifa;

3. Kad kļūstat confortabli ar visiem šiem sadalījumiem atsevišķi, vajadzētu tos trenēties uz dažādām akodru secībām. Sākt ar vienkāršiem mažora "II V I", tad "I VI II V" utt.

Piemērā parādīti daži varianti, kā iespējams ar šo metodi apspēlēt mažora II V I.  
Šajā gadījumā C dur "II V I" (Dm7, G7, Cmaj7)

[D mol pentatonika]

[E mol pentatonika]

[A mol pentatonika]

[B mol pentatonika]

[A mol pentatonika]

[D mol pentatonika]

[E mol pentatonika]

[A mol pentatonika]

[E mol pentatonika]

[A mol pentatonika]

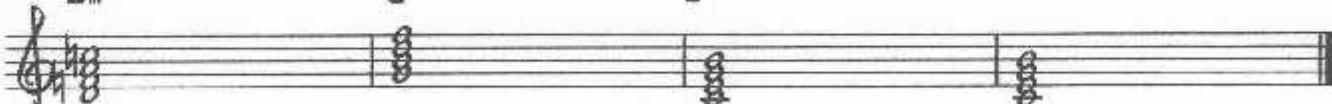
[B mol pentatonika]

[E mol pentatonika]

Dm7

G7

Cmaj7



Sākumā var katrai variantu trenēties atsevišķi, tad tos savstarpēji miksēt (ieteicams trenēties ar pavadījumu).

4. Sākt pielietot to savās improvizācijās dažādos skaņdarbos un dažādos mūzikas žanros.

5. Trenējoties šo materiālu noticīki vajadzētu klausīties ierakstus, kuros dzīrdami šāda veida mažora gammas skaņkārtu sadalījumi pentatonikās.

Labs piemērs ir ģitāristi Scott Henderson, Roben Ford, John Scofield, Eric Krasno, Will Bernard, Mike Stern un daudzi citi.



# Pamazinātā gamma

Pamazināto septakordu (dim7) var apspēlēt lietojot pamazināto gammu.

Šī gamma saslāv no astoņām skaņām un tā ir simetriska - tonis, pustonis vai pustonis, tonis.  
Lai apspēlētu dim7 šī gamma jāsāk spēlēt no pilna tōņa, tad pustonā, tad tōņa, tad pustonā utt.

Piemērā redzams Cdim7, arpēdžijs ar ko to var apspēlēt un pamazinātās gammas aplikatūra.  
Tā kā šī gamma un arpēdžijs ir simetriiski tad tos var pārvietot pa ģitāras grifu pa mazu tercu  
(divām lādām) uz augšu vai uz leju un aplikatūras forma atkārtosies.

C7

1 1/2 1 1/2 1 1/2 1

Šo gammu vajadzētu trenēties tā pat kā iepriekš parādīts māzora gammas skaņkārtas:

1. "pa četri", "pa trīs" uz augšu un uz leju;
2. tercā - uz augšu un uz leju;
3. trijskaņos un septakordos.

Arī trenējoties šo gammu ieteiktu būt radošiem un izdomāt savus veidus kā to trenēties.

Atgādināšu, ka šī gamma ir simetriska, līdz ar to visu iemācīto vienā pozīcijā var vienkārši "bīdīt" pa ģitāras grifu pa mazu tercu uz augšu un uz leju.

# Ieteicamās literatūras saraksts un mūzikas ierakstu saraksts

## Mācību materiāli:

Protams nav iespējams minēt visus iespējamos mācību līdzekļus, kurus iespējams izmantot džeza ģitāras spēles apguvei, taču minēšu dažus, kuri ir sakārtoti dažādās gupās:

### 1. Skolas un metodikas:

- U. Steen – „Jazz guitar” – Guf, Denmark, 2004*  
*C. Christiansen – „Essential Jazz Lines in the style of Charlie Parker” – Mel Bay, USA, 2001*  
*C. Christiansen – „Essential Jazz Lines in the style of Grant Green” – Mel Bay, USA, 2001*  
*C. Christiansen – „Coltrane Changes” – Mel Bay, USA, 2004*  
*M. Goodrick – „The advancing guitarist” – Veteran Music, USA, 1987*  
*D. Baker – „How to play Bebop” 1, 2, 3 - Alfred, USA 1995*  
*J. Bergonzi – „Vol 1 Melodic Structures” – Advance Music, USA, 1994*  
*J. Bergonzi – „Vol 2 Pentatonics” – Advance Music, USA, 1995*  
*J. Bergonzi – „Vol 4 Melodic Rhythms” – Advance Music, USA, 1996*  
*J. Pass – „Joe Pass Guitar Style” – Mel Bay, USA 1974*

### 2. „The Real Book – sixth edition” – Hal Leonard, USA

Šo grāmatu vajadzētu iegādāties, jo šajā grāmatā ir apkopoti vieni no populārākajiem džeza standartiem.

### 3. Grāmatas par akordu aplikatūrām:

- J. Pass – „Joe Pass Guitar Chords” – Mel Bay, USA, 1973*  
*R. Boiton – „Funk Guitar. (The Essential Guide)” – Hal Lonard, USA, 2001*  
*S. Henderson – „Jazz Guitar Chord System” - Musicians Institute Press, USA*

4. Lai mājas apstākļos trenētos dažādus džeza standartus, joti labas ir Jamey Abersold izveidotās „Playalong” grāmatas. Šajās grāmatās ir partiitūras dziesmu melodijām un akordu secības uz kurām to spēlēt un improvizēt. Katrā grāmatā ir iekļauts CD, kurā mūzikas ierakstu studijā ierakstīts pavadijums atiecīgajām tēmām (lielākoties pavadijumu ierakstījuši pasaulē atzīti džeza mūziķi, tāpēc šie pavadijumi vairākuma gadījumi ir augstas kvalitātes). Šajā grāmatu serijā ir vairāk kā 120 grāmatas tāpēc visas neuzskaitīšu, bet minēšu tikai dažas:

- J. Abersold – „Volume 1 - How to play Jazz & Improvise” - Jamey Abersold, USA, 1967*  
*J. Abersold – „Volume 16 – Turnarounds, Cycles & ii/V7s” - Jamey Abersold, USA, 1979*  
*J. Abersold – „Volume 21 – Gettin' it together” - Jamey Abersold, USA, 1979*  
*J. Abersold – „Volume 24 – Major & Minor” - Jamey Abersold, USA, 1981*  
*J. Abersold – „Volume 47 - I Got Rhythm” - Jamey Ahersold, USA, 1991*



5. Dažas no ieteicamajām transkripciju grāmatām (joti iesaku jaunajiem ģitāristiem pēc iespējas vairāk pašiem transkribēt mūzikas ierakstus pēc dzīrdes):

*M.H. Goldsen - „Charlie Parker Omnibook“ - Atlantic Music, 1978*

Šīs abas grāmatas attiecas vairāk uz blūza un roka ģitāras spēli, taču abi ģitāristi, kuru improvizācijas ir transkribētas šajās grāmatas ir (joti ieteikmējuši mūsdienu ģitāras spēli, tādēļ obligāti vajadzētu iepazīties ar viņu ģitāras spēles stilistiku:

*A.Aledort - „Signature Licks – Jimi Hendrix“ - Hal Leonard, USA, 1999*

*S.R. Vaughan „Stevie Ray Vaughan - Texas Flood“ - Hal Leonard, USA, 1998*

## 6. Video skolas:

*J.Scofield - „Jazz guitar instructional video school“ - Alfred Music Publishing, USA*

*S. Henderson „Scott Henderson - Jazz Rock Mastery“ - Alfred Music Publishing, USA*

*Larry Carlton - „Larry Carlton Part 1 & Part 2“ - Hal Leonard, USA, 1990*

*J.Scofield - „John Scofield - Jazz-Funk Guitar“ - Alfred Music Publishing, USA*

*J. Abercrombie - „John Abercrombie Teaches Jazz Guitar Improvisation“ - Hal Leonard, USA 1995*

*R.Bolton - „Funk rhythm guitar“ - USA*

*J. Hall - „Jim Hall“ - Hal Leonard, USA 2000*

*B.Frisell - „The Guitar Artistry of Bill Frisell“ - Hal Leonard, USA, 1999*

## Mūzikas ieraksti:

Pasaulē ir izdoti miljoniem mūzikas ierakstu, tāpēc minēšu tikai dažus māksliniekus ar kuru ierakstiem būtu ieteicams iepazīties:

Vairāki „tradicionālie“ džeza ģitāristi:

*Charlie Christiansen, Grant Green, Wes Montgomery, Joe Pass, Kenny Burrell, Biréli Lagrène, George Benson un citi.*

Vairāki blūza un roka ģitāristi mūsdienās un pagātnē:

*Jimi Hendrix, Stevie Ray Vaughan, BB King, Albert King, Jeff Beck, Buddy Guy, Robben Ford, Joe Bonamassa, John Mayer un citi.*

Vairāki fusion ģitāristi, kuri bija sevišķi aktuali 70os, 80tos, 90tos gados:

*Pat Metheny, John Scofield, Bill Frisell, Mike Stern, John McLaughlin, Al di Meola, Scott Henderson, Larry Carlton, Frank Gambale un citi.*

Vairāki mūsdienu džeza un fusion ģitāristi:

*Jonathan Kreisberg, Kurt Rosenwinkel, Adam Rogers, Wayne Krantz, Charlie Hunter, Greg Howe, Eric Krasno, Jim Campilongo un citi.*



## Izmantotās literatūras saraksts

- A.Aledort - "Signature Licks – Jimi Hendrix" - Hal Leonard, USA, 1999  
B.Frisell - „The Guitar Artistry of Bill Frisell“ – Hal Leonard, USA, 1999  
D. Baker – „How to play Bebop“ 1, 2, 3 - Alfred, USA 1995  
C. Christiansen – „Essential Jazz Lines in the style of Charlie Parker“ – Mel Bay, USA, 2001  
C. Christiansen – „Essential Jazz Lines in the style of Grant Green“ – Mel Bay, USA, 2001  
C. Christiansen – „Coltrane Changes“ – Mel Bay, USA, 2004  
J. Bergonzi – „Vol 1 Melodic Structures“ – Advance Music, USA, 1994  
J. Bergonzi – „Vol 2 Pentatonics“ – Advance Music, USA, 1995  
J. Bergonzi – „Vol 4 Melodic Rhythms“ – Advance Music, USA, 1996  
J.Pass – „Joe Pass Guitar Style“ - Mel Bay, USA 1974  
J. Abercrombie – „John Abercrombie Teaches Jazz Guitar Improvisation“ – Hal Leonard, USA 1995  
J. Hall - „Jim Hall“ – Hal Leonard, USA 2000  
Larry Carlton – „Larry Carlton Part 1 & Part 2“ - Hal Leonard, USA, 1990  
M.Goodrick – „The advancing guitarist“ – Veteran Music, USA, 1987  
R. Bolton – „Funk Guitar. (The Essential Guide)“ – Hal Leonard, USA, 2001  
S.R. Vaughan „Stevie Ray Vaughan - Texas Flood“ - Hal Leonard, USA, 1998  
U.Steen – „Jazz guitar“ – Guf, Denmark, 2004